

ኢትዮጵያን ለሽህ ዘመን ሩህ ያስቀራትን የጋላ ወረራ፣ መገላገል የለብንምን? (በይጣሙ ይመር።ሃኪም)

የኢፓርትሃይድ በሚቀነቀንበት፣ አሮምያ በሚባለው ክልል ወስጥ የሚኖሩ አማሮችና ሌሎች ጥንታዊ ኢትዮጵያውያን፣ በህልውናቸው ሳይቀር ጦርነት ታውጆባቸዋል። አግጥጦና አፍጥጦ፣ ለዳግም ወረራ ያቆበቆበው የፋሽስት አነጎች ቡራከሪዩ ማለት፣ በቅጡ ሊጤን ይገባል። ለ450 አመታት ኢትዮጵያን አምሶ፣ እድገትዋን ካጫጫው የአሮም ወረራ ሳታገግም፣ ማገርሸቱ፣ ያመረቀዘውን ደዌ እንገላገለው ዘንድ፣ ግድ ይላል። ይኸ ሲባል፣ አያሌ አገር-ወዳድ፣ ጀግኖች አሮምዎች፣ እንደነበሩ ሁሉ፣ ዛሬም በኢትዮጵያዊነታቸው የማይደራደሩ እንዳሉ አያጠራጥርም። በሸም በሞጋሳ የተጣለበተን የአሮምነትን ድራቶ ያጠለቀ እንጂ፣ ጥንታዊ ኢትዮጵያዊ ለመሆኑ መልኩ እና ስነልቦናው ይመሰክራሉ።

የካኔኛን ከሃዲነትና ውለታቢስነት የሚገነዘበው፣ ባህልና ቋንቋቸውን የሚያውቅ ብቻ ነው

‘ኪኛዎች’፣ ‘ሱሴ ናት’ ስላሉ፣ ብዙዎች በየዋህነት ተሸነገሉ። የአካኔኛን ስነ-ልቦና የሚያውቀው፣ ‘አሮምያ’ በሚል የዳቦ ስም በሚጠራው ክልል ወስጥ፣ በገዛ አጽመርስቱ ባይተዋር የሆነው ፣ ጥንታዊ ኢትዮጵያዊ ብቻ ነው። ብዙው ኢትዮጵያዊ ባህርያቸውን ባለማወቃቸው ነበር በነ አቢይና ለማ እንቶ ፈቶ ለመታለል የበቁት ። እንደራሳቸው በቃላቸው የሚያድሩ መስሏቸው ነበር ያመናቸው። በዕርግጥነት ለመናገር የሚቻለው ሶማሌና አፋሩ ሲዳማው እንዲሁም እነርሱ መሃል የኖረ የመሃል አገር ሰው ፣ ነፍጠኛው፣ አለመታመናቸውን ያውቃል።

‘ጋላ’ ያሏቸው ሶማሌዎች ሲሆኑ ፍችውም ክርስቲያንም እስላምም ያልሆነ ማለት ነው። ስድብ አደለም ፣ አልነበረምም። የዛሬቱን የኢትዮጵያ ድንበር ጥሰው፣ 28 የተለያዩ ቋንቋ ተናጋሪ ነገዶችን አጥፍተው መሬታቸውን መውረሳቸው የጀመረው ክ450 አመታት በፊት ነበር። የግራኝ የጦርነት ዘመን ስለነበር፣ ሲዳማ ብቻ ነበር በወግ የተፋለማቸው። ከጦርነቱ ሳያገግም፣ ድንገት የወረሩትን ነባር ኢትዮጵያዊ፣ ከመንጫቸው ለመትረፍ ፣ የአሮምን ማንነት አጠለቀ።

ዛሬ እንደምናየው፣ ጋሎች እድል ባገኙ ግዜ ሁሉ፣ ያልጠርጠረን ነባሩን ህዝብ እየዘመቱ አርደውታል ፣ ዘርፈውታል። ምሁራኖቻቸው ሳይቀሩ፣ እንደ ሁለት አመት ህጻን ያዩትን ሁሉ ኬኛ (የኛ) የሚሉ፣ ለዘመናት አቅፏቸው የኖረውን ስልጡን ኢትዮጵያ ህዝብ ፣ እንደለመዱት ስልቅጠው ለመዋጥ የሚጎመገፉ ናቸው። ተፈጥሮቸው ይመስላል። “ድመት መንኩሳ፣ ስራዋን አትረሳ” ነውና። በግብዘቱ ስሌት፣ ውጭ አገር ፣ የአፈር-ብላ እንጀራ (ምጽዋት/ welfare) እየበሉ የነበሩ በዘኔ የአሮምዎች ሁሉ፣ የአዲስ አበባን ህንጻዎች፣ በምናባቸው ተከፋፍለዋል። መረከብ የቀራቸው ይመስላቸዋል።

የኪኛ መሪዎች፣ “ኢትዮጵያ ሱሴ ናት፣ ባሉበት አንደበት፣ ለአሮም ደጋፊዎች ምን ይሉ እንደነበር፣ እንውቃለን። በንጹሃን ደም በተጨማሪ እጆች፣ አገራችን እንድትወድቅ የፈቀድን፣ ዝምታን የመረጥን ዜጎች ነን። አማራውንና ሌላውን ጥንታዊ ዜጋ፣ በቋንቋው እንዳይማር፣ እንዳይዳኝ ያደረጉ ፣ ምን ከማድረግ ይመለሳሉ? ስለዚህ ነው አሮምያ ከሚባለው የፋሽስት ክልል፣ ቤት ንብረቱን ጥሎ ፣ ኢትዮጵያዊ የሚሸሸው ። ከ 50 ሺህ በላይ አማራ ተማሪዎችን ያባረሩ፣ አያሌ ባንኮች የዘረፉ፣ እመጫትና ነፍሰ-ጡር ደፍረው ጡት ቆርጠው የሚገድሉ፣ ያልጋ ቁራኛ አረጋውያንን ቀረጣጥፈው የሚጨፍሩ ፣ አረመኔነታቸው ወደር የሌለው ፍጡራን ናቸው። ሰሞኑን የተገለሉን የድሬዳዋ ነውሪዎች የሚወክል፣ ሲሳይ አየለ የተባለን ዜጋ በግፍ አስረው ደም እስኪሸና እና ነፍሱን እስኪስት የቀጠቀጡትና፣ የአብይ ቀኝ እጆች ቁር የሚባሉት ናቸው። በሞት በሸረት ላይ የሚገኘው ሰው፣ ህክምና እንኳን ተነፍጎታል።

ውለታቢስነትና ከህደት ነውር ያልሆነበት ባህል

በለስ በቀናቸው ግዜ ሁሉ፣ ጋሎች ነባር ኢትዮጵያውያንን፣ ጎድተዋል። የቴዌድሮስ ሰራዊት ተበትኖ ወደየአገሩ ሲመለስ፣ አድብቶ ቁስለኛውን ይገድልና ይዘርፍ የነበረው ጋላ ነበር። በፋሽስት ወረራ፣ በሃረር፣ በጅማ፣ በአርሲ ፣ በባሌ በሸዋ፣ ብዙ ሽህህ አማሮችና ሌሎች ነባር ኢትዮጵያውያንን ፈጅተዋል፣ ሰልበዋል ፣ ዘርፈዋል። የጂማው አባ ጆቢር፣ ያማራን አንገት ለቆረጠ አሮም ፣ 30 ጠገራ ብር ይሸልም ነበር። በሶማሊያም ወረራም ፣ የሃረርና የባሌ አሮምዎች፣ በአማራው ላይ የፈጸሙት ግፍ ቃልት አይገልጹትም። በደርግም፣ አሮምዎች፣ የፈጁት ያልታጠቀና ያልጠረጠረ አማራና፣ ጉራጌ፣ ትግሬ ወላይታ ቤት ይቁጠረው። ወያኔ ኢትዮጵያን ሲወርር ፣ በርካታ ሺህ አማሮችን የፈጅለት፣ መናጀው አነግ እንደነበር፣ አገር ያወቀው፣ ጸሃይ የሞቀው ሃቅ ነው።

አዎ ኢትዮጵያን አሮምያ ሊሉ፣ ፊደላችንን በ ላቲን ለመተካትም ነው እቅዳቸው። ባይሆንላቸው አሮምያቸውን ሊያቆሙ ነው ድንበር ለማስፋፋት ሸብረብ። የሚቀኑበት አማራ ባንጻሩ ፣ ባካባቢው የሚማሩትን አሮምም ሆነ ሌሎች ተማሪዎች፣ እንደ ዝ ልጆቹ፣ አቅሙ እንደፈቀደ ይንከባከባል። ሌሎችም ኢትዮጵያውያን ይህን ከማድረግ አይቆጠቡም። በተወለድኩበት ጂግጂጋና ባደግኩበት ጭንክክስና ደገሃቡር፣ የሶማሌ እናቶች የሚያዘውትሯት አንድ ምርቃት አለች። ይኸቺም ፣“የአማራ ጎረቤት ይስጥሽ” ነው። አማራዎ፣ የጎረቤቷን ልጆች፣ከራስዋ ልጆች ስለማትለይ።

ህሊና ቢኖራቸው ኖሮ፣ ሰው ያደረጋቸውን፣ እርፍ አስጨብጦ እርሻ ያስለመዳቸውን፣ እስልምና እና ክርስትናን የሚያስተምሩ ኡላማና ካህናት የላከላቸውን ፣ ቅማልና ያልተባረከ (በህይወቱ ሳለ ያልታረደን እንስሣ) እንዳይበሉ፣ እንዳይሰልቡ ባስተማረ ፣ በቀጣ፣ ወዘተ) ባከበሩ፣ በወደዱት ነበር። ግን ውለታን አያውቁም። አንድ ወልታቢስነታቸውን የሚገጽ አባባላቸው ጸያፍ ባይሆን እንደወረደ ይጠቀስ ነበር። ፍጡር ከባህርዩ በላይ ስለማይውል፣ ከእነኝህ የስልጣኔ ጸር ወራሪዎች፣ መገላገል አማራጭ የለውም። እንዴትን ማሰቡ ይበጃል።

ርስት በሽህ አመቱ ፣ ለባለቤቱ

ማንም ሊገነዘበው የሚገባው እውነታ፣ አሮሞው አቅም ቢኖረው፣ የሚተርፍ ኢትዮጵያዊ አይኖርም። ‘ሳይቃጠል በቅጠል’ ብሎ፣ ሃውያው (የሶማሌ ትልቅ ግሳ)፣ በቅርቡ ወራሪ አሮሞዎችን፣ ከአጋዴን ጠራርጎ ያስወጣቸ ለዚህ ነበር። ለነኬኛ ፣ ሸፍጥ/ ከህደት፣ ውለታቢስነት፣ ነውር አደለም። መረራ ጉዲና በመጻፉ ፣ ይህን ገመና አጋልጧል። እውቁ የሃረር ነጋዴ፣ ሟቹ ከቡር አቶ ሞሃመድ አክሰዴ፣ ባደባባይ ይናገሩ የነበረው ፣ አይረሳም። ይህም ምን ቢቸግራቸው፣ ቆቱን (የሃረር አሮሞ) ስለማያምኑ፣ ባንዳቸውም ቡካራቸው / ግምጃ ቤት፣ በዘበኝነት አለመቅጠራቸውን ነበር።

የተገፋው ኢትዮጵያዊ ሁሉ (አፋሩ፣ ሶማሌው ሃድያው ከፊቾው ፣ጉራጌው፣ ሃራሬው፣ ሲዳማው፣ ከንባታው፣ አርጎባው ወላይታው፣ ጌዶው፣ ዶርዜው ጋሞው ትግሬው ቤንሻንጉሉ፣ ጉሙዙ አማራው ወዘተ)፣ አሮሞ የወረረውን ያባቱን መሬት ጠንቅቆ ያውቃል። ለአብሮነት ሲባል እምዬ የምንሊክን "ጋላውም እየገበረ ይኑር፣ ወገን ነው " ብለው ፣ ከሰፈሩበት መሬት እንዲቆዩ ቢፈቅዱላቸውም፣ እንደምንሊክ የሚጠሉት የለም።

ይልቁንም በቡራዩ ፣ በደብረ ዘይት፣ ሻሸመኔ፣ በናዝሬት ምንነታቸው ታይቷል። ዛሬ የአሮሞ መሪዎች፣ ታላቋን የአድዋ ጀግና የእቴጌ ጣይቱን ሃውልት፣ በራሷ ከተማ መተከሉን አግደዋል። የቀድሞዋን በረራን ፣ ‘አዲስ አበባ’ ብላ የሰየመችትን የጣይቱን፣ አሻራ እንዳይኖር አዘዋል። የኛ ናት አሚሏት በረራ፣ እነርሱ ከመውረራቸው አንድ ሺህ አመት በፊት የነበረ ኢትዮጵያውያን ግዙፍ አሻራዎች ያሉባት ናት ። ከተማ ሊመሰርቱ ቀርቶ፣ ለከተማ ቃል የለም በቋንቋቸው። ሃቁ፣ ወራሪ አሮሞዎች፣ የኛ የሚሉት አንዲት ጋት መሬት፣ በኢትዮጵያ ወስጥ የላቸውም፣ አይኖራቸውምም። ’

ከኛ ለረዘመ ግዜ አረቦች ፖርቹጋልና እስፔይንን ወርረዋል። ባለቤቶቹ፣ መጤዎቹን ሙልጭ አድርገው ያበረሩት 800 አመት ጠብቀው ነበር። የአሮሞ ወረራ፣ በትንሹ ኢትዮጵያን ሽህ አመት ጎትቷታል ። ኢትዮጵያ የት በደረሰች ያሰኛል። ስለዚህ፣ የኢትዮጵያውያንን ስብዕናም ሆነ ስልጡን ስነልቦና ከማይጋሩ፣ በገዳቸው ዳግም ሊወሩ ያቆቡቆቡን ከሃዲዎች ፣ ሁሉን ለኛ ከሚሉ ፍጡራን ፣ለዘለቄታ መገላገል ግድ ሊለን ይገባል። በሁለት ስንኞች ልሰናበት።

ታግሼ ብኖር ተው አትነካካኝ፣
የናቴ ሞት ነው ደም የሚያቃባኝ።
" በለው በለኝና ላሳጣው መድረሻ፣
የሰው ልክ አያውቅም ባሌጌና ውሻ”